

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**NUMIREA/ALEGEREA AVOCATULUI
POPORULUI ÎN STATE MEMBRE ALE
UNIUNII EUROPENE**

studiu documentar

august 2021

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru
Consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

Abstract.....	4
Austria.....	5
Bulgaria.....	6
Croația.....	7
Danemarca.....	8
Finlanda	9
Franța	9
Italia.....	10
Grecia	11
Letonia	12
Țările de Jos	13
Portugalia.....	14
Polonia	15
Spania	16
Ungaria.....	18
Bibliografie	20

Abstract

Modelul scandinav de **Ombudsman** a fost împrumutat de alte state din Europa, de cele mai multe ori sub o altă denumire: Austria - *Volksanwaltschaft*, Franța - *Mediator al Republicii*, Țările de Jos - *Ombudsman Național*, Portugalia - *Apărător al Dreptății*, Spania - *Defensor del Pueblo*.

Prezentul studiu cu caracter documentar relevă *aspecte comparative privind modalitatea de numire/ alegere a Avocatului Poporului* în state membre ale Uniunii Europene (ex: Austria, Bulgaria, Croația, Danemarca, Finlanda, Franța, Italia, Grecia, Portugalia, Țările de Jos, Spania, Ungaria).

Este demn de reținut că textele legale sunt prezentate ca atare și nu au fost preluate din deciziile unor instanțe judecătorești sau organisme politico-juridictionale.

Austria

Baza legală –art.148g din [Constituția Austriei](#), [Legea privind organizarea și funcționarea Ombudsman-ului](#) (Volksanwaltschaftsgezetz) din 1982¹ cu modificările ulterioare

Potrivit Constituției federale, **Ombudsman-ul** (Volksanwaltschaft) este o instituție independentă, care are competența de a examina toate plângerile care implică administrația publică².

Conform **art.148g din Constituție**: 1. Avocatul Poporului are sediul în Viena și este format din 3 membri care acționează pe rând ca președinte. **Mandatul durează 6 ani. Realegerea membrilor Avocatului Poporului este posibilă doar o singură dată.**

2. **Membrii instituției Avocatului Poporului sunt aleși de Consiliul Național, în baza unei recomandări comune întocmite de Comitetul Principal, în prezența a cel puțin jumătate dintre membrii săi. Fiecare dintre cele trei partide cu cel mai mare număr de voturi în cadrul Consiliului Național are dreptul de a propune un membru pentru această funcție.** Înainte de preluarea mandatului, membrii Instituției Avocatului Poporului depun jurământul în fața președintelui federal.

3. Președinția instituției Avocatului Poporului este preluată anual de unul dintre membrii săi, în ordinea puterii de vot deținute de partidele care i-au nominalizat. Această ordine rămâne neschimbată pe parcursul mandatului Avocatului Poporului.

4. În cazul în care un membru din cadrul instituției Avocatului Poporului se retrage mai devreme, partidul reprezentat în Consiliul Național care a nominalizat acest membru va propune un nou membru. Noile alegeri pentru restul de mandat vor avea loc în conformitate cu alineatul 2 de mai sus.

5. Membrii instituției Avocatului Poporului trebuie să aibă dreptul de a fi aleși în Consiliul Național; pe durata mandatului lor, aceștia nu pot exercita funcția de membru al Guvernului federal, a guvernului unui land sau a unui organism reprezentativ la nivel local și nu pot exercita nicio altă profesie.

Deciziile colective ale Ombudsman-ului se iau în prezența tuturor membrilor; dacă Legea fundamentală nu prevede altfel, deciziile se iau cu majoritatea voturilor. Abținerile nu sunt permise.

Conform **art.1 alin.4** din Legea care reglementează organizarea și funcționarea Ombudsman-ului ([Volksanwaltschaftsgezetz](#)) cei 3 membri ai instituției Ombudsman-ului au rang egal cu un secretar de stat, cu atribuții specifice³.

¹ <http://www.volksanw.gv.at/en/legal-bases>

² <http://www.volksanw.gv.at/downloads/830d1/va-broschuere-englisch-homepage.pdf>

³ https://volksanwaltschaft.gv.at/downloads/974v3/AOB_Ombudsman_Act.pdf

Bulgaria

Baza legală: *art.91a din [Constituție](#), [Legea privind statutul Ombudsman-ului](#)*

Potrivit **art.91a alin.1 din Constituție**, Adunarea Națională va alege un Ombudsman care va pleda pentru drepturile și libertățile cetățenilor. Puterile și activitatea Avocatului Poporului sunt reglementate prin lege.

Ombudsmanul național din Bulgaria⁴ intervine atunci când drepturile și libertățile cetățenilor au fost încălcate prin acțiuni sau omisiuni ale statului și ale autorităților municipale și ale administrațiilor acestor, precum și de către persoane desemnate să presteze servicii publice.

El este un avocat pentru drepturile omului și un gardian al interesului public. De asemenea, este organul suprem și independent constituțional, supunându-se numai Constituției, legilor și tratatelor internaționale.

Ombudsmanul național din Bulgaria este ales de către Adunarea Națională pentru o perioadă de 5 ani și poate fi reales pentru încă un mandat (art.8 din Legea privind statutul Ombudsman-ului).

Conform **art.10** din *Legea privind statutul Ombudsman-ului*, propunerile pentru alegerea Avocatului poporului pot să fie făcute de parlamentari, grupuri parlamentare și entitățile juridice non-profit de interes public. Adunarea Națională va alege Ombudsmanul prin vot deschis. Persoana aleasă va fi candidatul care a primit voturile a peste jumătate din numărul parlamentarilor. (3) Dacă, după primul tur de scrutin, niciunul dintre candidați nu a întrunit majoritatea voturilor, va avea loc al doilea tur pentru cei doi candidați care au primit cele mai multe voturi. Se consideră ales din a doua votare candidatul care a primit voturile a mai mult de jumătate din parlamentarii care votează.

De asemenea, **art.13** din Legea sus-menționată prevede că alegerea unui nou Ombudsman va avea loc nu mai târziu de 2 luni înainte de expirarea mandatului celui existent. Avocatul Poporului în funcție va continua să-și îndeplinească atribuțiile până la preluarea mandatului de către noul Ombudsman ales.

⁴ <https://www.ombudsman.bg/>

Croația

Baza legală: art.93 din [Constituție](#), [Legea privind Ombudsman-ul](#)

Instituția **Ombudsmanului**⁵ este prevăzută în Constituție. Ombudsmanul analizează plângerile depuse împotriva autorităților publice, a organismelor învestite cu puteri publice sau a funcționarilor publici atunci când aceștia îndeplinesc atribuții specifice.

Ombudsmanul croat este numit de către Parlament pentru un mandat de 8 ani și are autonomie în privința desfășurării activității sale. (art.93 din Constituție)

Condițiile pentru alegerea și revocarea Ombudsmanului și a adjuncților acestuia, precum și organizarea activității acestora sunt reglementate prin lege specială. Ombudsmanul poate fi, de asemenea, învestit și cu alte atribuții în scopul protejării drepturilor fundamentale în ceea ce privește persoanele fizice și juridice.

Ombudsmanul se bucură de aceeași imunitate ca și membrii Parlamentului croat.

Potrivit **art.10 alin.2 din Legea privind Ombudsmanul**⁶, cu cel puțin 6 luni înainte de expirarea mandatului Ombudsmanului sau cel târziu la 30 zile după încetarea mandatului din alte motive, Parlamentul croat publică anunțul de vacantare a postului și pentru depunerea candidaturilor pentru această funcție.

(3) Comisia parlamentară pentru Constituție și regulament, cu avizul prealabil al Comisiei pentru drepturile omului și drepturile minorităților naționale, va propune cel puțin 2 candidați la funcția de Ombudsman după primirea/selecția candidaturilor, propuneri care vor fi înaintate Parlamentului croat.

Art.11 din aceeași lege menționează următoarele *condiții de eligibilitate* pentru candidații la funcția de Ombudsman:

- cetățenie croată cu reședință permanentă pe teritoriul Republicii Croația;
- o diplomă de licență în drept;
- minimum 15 ani de experiență profesională;
- persoana să se bucure de o bună reputație și ținută morală în rândul publicului și să aibă principii care promovează drepturile și libertățile omului și statul de drept;
- persoana să nu fi fost condamnată pentru infracțiuni iar împotriva acesteia să nu fie inițiate proceduri pentru infracțiuni supuse urmării penale din oficiu;
- persoana să nu fie membru al unui partid politic.

⁵ <https://www.ombudsman.hr/>

⁶ <https://www.ombudsman.hr/wp-content/uploads/2020/06/The-Ombudsman-Act-2.pdf>

Danemarca

Baza legală: *art.1 – art.4* din [Legea privind Ombudsmanul](#)

Ombudsmanul parlamentar danez⁷ este *ales de către Parlamentul danez* pentru a analiza plângerile cu privire la deciziile autorităților publice, care încalcă drepturile cetățenilor.

Art.1 din legea privind Ombudsman-ul prevede:

(1) În urma alegerilor generale și când postul devine vacant, **Parlamentul danez alege un Ombudsman.**

(2) Durata totală a mandatului Ombudsmanului nu poate depăși 10 ani.

(3) După alegerile generale sau expirarea mandatului Ombudsmanului, acesta va rămâne în funcție până când Parlamentul va alege un nou Ombudsman și acesta va prelua funcția. Parlamentul va alege, totuși, un Ombudsman nu mai târziu de 6 luni de la alegerile generale sau de la expirarea mandatului Ombudsman-ului.

(4) În cazul decesului Ombudsman-ului, Comisia pentru afaceri juridice din cadrul Parlamentului stabilește cine va îndeplini funcțiile Ombudsmanului până când va avea loc alegerea unui nou Ombudsman.

Art.2 din aceeași lege stipulează că:

(1) Ombudsmanul nu poate fi membru al Parlamentului, al unui consiliu municipal sau al unui consiliu regional.

(2) Ombudsmanul este absolvent de drept.

Art. 3 din legea menționată arată că: În cazul în care Ombudsmanul încetează să se bucure de încrederea Parlamentului, acesta îl poate demite.

Art. 4 din același act normativ arată că: (1) Cu un preaviz formulat cu 6 luni înainte, Ombudsmanul își poate prezenta demisia, care va deveni efectivă începând cu finalul lunii respective.

(2) Ombudsmanul se retrage din funcție la sfârșitul lunii în care împlinește vârsta de 70 de ani.

⁷ <http://www.ombudsmanden.dk>

Finlanda

Baza legală – [art.38 din Constituție](#), [Legea nr.197/2002 privind Ombudsman-ul Parlamentar](#)

În Constituție este prevăzută instituția **Ombudsmanului parlamentar**⁸, **care este numit de către Parlament**, având atribuții asemănătoare cu cel danez, fiind investit și cu dreptul de a controla respectarea legalității de către tribunale.

Conform **art.38** din Constituție, **Parlamentul alege pentru un mandat de 4 ani** un Avocat al Poporului și doi adjuncți ai Avocatului Poporului, care trebuie să fie juriști eminenți. Adjuncții Avocatului Poporului pot avea câte un supleant, conform reglementărilor legale specifice. Prevederile referitoare la Avocatului Poporului se aplică, în mod corespunzător și adjuncților Avocatului Poporului, respectiv supleanților acestora. Parlamentul poate, pentru motive grave și după obținerea avizului Comisiei pentru drept constituțional, să demită Avocatul Poporului înainte de terminarea mandatului acestuia, printr-o decizie adoptată cu votul a cel puțin două treimi din membrii prezenți la vot.

Ombudsman-ul parlamentar este o autoritate independentă care veghează la respectarea legii și la aplicarea drepturilor constituționale de către autoritățile publice și funcționarii publici în exercitarea atribuțiilor ce le revin și a altor părți care îndeplinesc funcții publice pentru a asigura buna administrare și respectarea drepturilor constituționale și ale omului; investighează plângerile care i se adresează; intervine, din proprie inițiativă, în probleme de interes major; inițiază controale ale instituțiilor publice; analizează problemele din domeniul penitenciarelor și închisorilor, unităților militare și instituțiilor din sectorul asistenței sociale și de sănătate, oferindu-le celor aflați în astfel de stabilimente posibilitatea a de discuta, pe bază de confidențialitate, cu instituția în cauză.

În fiecare an, Ombudsman-ul parlamentar prezintă Parlamentului un raport privind neajunsurile constatate în domeniul aplicării justiției, progresele înregistrate și măsurile care ar trebui aplicate.

Franța

Baza legală - [Legea nr.333/2011](#) cu modificările ulterioare

Prin **Legea organică nr.333 din 29 martie 2011**⁹ a fost înființată instituția **Apărătorului drepturilor omului** ([Défenseur des droits](#)), autoritate independentă, de rang constituțional. **Apărătorul drepturilor omului este numit de Președintele Republicii pentru un mandat de 6 ani** (mandat care nu poate fi reînnoit, nerevocabil și

⁸ <http://www.oikeusasiamies.fi/>

⁹<http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000023781167&dateTexte=&categorieLien=id>

este supus votului Parlamentului) și asigură atribuții exercitate anterior de Mediatorul Republicii, de Înalta Autoritate de luptă împotriva discriminării (HALDE) și de Comisia națională deontologică de securitate și apărare a copiilor.

Acesta nu poate fi demis din funcție, cu excepția situației de punere sub acuzare de către un colegiu format din președinții celor mai înalte instanțe judecătorești franceze; de asemenea, nu poate fi urmărit, cercetat, arestat, reținut sau judecat pentru opiniile sau actele referitoare la exercitarea competențelor sale și nu primește niciun fel de instrucțiuni din partea unei autorități, persoane sau grup de presiune în îndeplinirea mandatului.

Funcțiile de *Apărător al drepturilor omului* și cele ale adjuncților săi sunt incompatibile cu cele de: membru al Guvernului, al Consiliului Constituțional, al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului economic, social și de mediu, precum și cu orice altă funcție electivă. Aceste funcții sunt, de asemenea, incompatibile cu orice altă funcție publică și activitate profesională, precum și cu funcția de președinte sau membru într-un consiliu de administrație, comitet executiv, consiliu de supraveghere și director în orice companie, firmă sau instituție.

Italia

Nu există **Ombudsman** național în Italia. Au existat discuții privind o serie de proiecte de lege pentru modificarea Constituției, în sensul instituirii funcției de *Difensore Civico* la nivel național, dar nici unul dintre aceste proiecte nu a fost supus votului. Prin urmare, instituția Ombudsman-ului funcționează doar la nivel regional și în conformitate cu legislația regională.

Difensore Civico a fost creat în mai multe regiuni¹⁰ primul, în Toscana, în 1974, după care au urmat Liguria, în același an, Campania, 1978, Umbria, 1979, Lombardia și Lazio, 1980, Friuli-Venezia-Giulia, Puglia, Marcia și Piemont, 1981, Emilia-Romagna, 1984, Calabria, 1985, Basilicata, 1986, Veneto, 1988, Sardinia, 1989 și Valle d' Aosta, 1992, precum și în provinciile autonome Trento și Bolzano, 1982, respectiv 1983¹¹.

Statutele primelor două regiuni clasifică Ombudsman-ul ca fiind una dintre instituțiile care implică participarea cetățenilor. Statutul regiunii Lazio atribuie *Difensore Civico* rolul limitat de a cere informații de la administrația regională. Statutul Toscanei, pe de altă parte, menționează instituția Ombudsman-ului în secțiunea referitoare la organizarea administrativă, atribuindu-i sarcina de a se asigura că procedurile administrative care implică participarea cetățenilor sunt aplicate cu respectarea legilor în vigoare.

¹⁰ <http://www.difensorecivico.lombardia.it/>

¹¹ <https://www.difesacivicaitalia.it/>

Difensore Civico a fost creat în vederea garantării unui sistem de protecție a drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, împotriva actelor administrative abuzive.

Numirea unui *Difensore Civico* este guvernată de un principiu acceptat de mai toate regiunile: *el este ales de către Consiliul Regional¹², cu o majoritate calificată și este numit în funcție de către organul executiv.*

Toate legile regionale referitoare la această instituție menționează dreptul acestuia la informare, dreptul de a face recomandări instituțiilor publice în cauză și de a întocmi rapoarte speciale, prin care să atragă atenția consiliilor regionale.

Potrivit [Legii regionale nr.19/2009](#) din Toscana¹³, *Apărătorul Civic* va veghea, la cererea cetățenilor, la desfășurarea normală a rezolvării problemelor lor în fața administrației regionale, a unităților și structurilor sale, semnalând consiliului regional, posibile întârzieri sau nereguli administrative.

La fiecare șase luni, Apărătorul Civic va trimite spre examinare consiliului regional, un raport detaliat asupra activității desfășurate și va indica cazurile în care se înregistrează întârzieri și nereguli.

Potrivit **art.26** din legea menționată, ***Apărătorul Civic va fi numit prin Decret al președintelui Consiliului, cu prealabila desemnare din partea consiliului regional. Desemnarea se face cu votul a două treimi din consilierii regionali.*** După cel de-al treilea vot nereușit, este numit candidatul care obține votul majorității membrilor consiliului regional. El ***este numit pentru un mandat de 6 ani, care nu poate fi reînnoit*** (art.24 din lege). Destituirea din funcție se poate realiza tot cu votul a două treimi din consilierii regionali, pentru motive privind exercitarea competențelor.

Grecia

Baza legală: art.103 alin.9 din [Constituție](#), [Legea nr.3094/2003 privind Ombudsman](#)

*Ombudsmanul*¹⁴ este o autoritate independentă, care este fundamentată prin dispozițiile **art.103 alin.9 din Constituție**¹⁵. Ea a fost înființată în octombrie 1998 și funcționează în conformitate cu dispozițiile Legii nr.3094/2003. Ombudsmanul oferă serviciile sale publicului în mod gratuit, investigând acțiunile administrative individuale sau omisiuni sau acțiuni materiale întreprinse de către departamentele guvernamentale

¹²<http://raccoltanormativa.consiglio.regione.toscana.it/articolo?urndoc=urn:nir:regione.toscana:legge:2008-02-08:5>

¹³<http://www.difensorecivicotoscana.it/>

¹⁴<https://www.synigoros.gr/>

¹⁵<https://www.synigoros.gr/?i=stp.el.syntagma>

sau de serviciile publice care încalcă drepturile personale sau încalcă interesele legale ale persoanelor fizice sau juridice.

Ombudsmanul grec este ales de către Parlament pentru un mandat de 6 ani.

Conform **art.2. alin.2-3 din Legea nr.3094/2003**, înlocuirea/revocarea Ombudsmanului este posibilă dacă acesta este absent sau este împiedicat temporar să-și exercite atribuțiile din orice motiv. Ombudsmanul numește ca adjunct unul dintre asistenții săi. De asemenea, Ombudsmanul poate fi demis pentru incapacitate fizică sau psihică de a-și îndeplini atribuțiile.

Letonia

Baza legală: [Legea privind Ombudsmanul din 2007](#) cu modificările ulterioare

Ombudsmanul¹⁶ Republicii Letonia este o instituție reglementată prin lege, reprezentată de un funcționar ales de către Parlament, ale cărui principale atribuții sunt protecția drepturilor omului și supravegherea respectării de către autoritățile de stat a principiului bunei guvernări.

Potrivit **art.7 alin.2** din legea Ombudsmanului, acesta exercită un **mandat de 5 ani**, asumându-și atribuțiile după depunerea jurământului în fața Parlamentului. Ombudsmanul este independent în acțiunile sale, neexistând persoane sau instituții de stat sau municipale care au dreptul de a influența exercitarea funcțiilor și a competențelor sale. Poziția de Ombudsman este incompatibilă cu apartenența la partidele politice.

Art.5 din Legea Ombudsmanului prevede că:

(1) Ombudsmanul este ales de către Parlament la propunerea a cel puțin 10 deputați. Următoarele documente semnate de candidatul nominalizat pentru funcția de Ombudsman vor fi atașate la cererea de candidatură: consimțământul pentru a candida la funcția de Ombudsman și propuneri cu privire la soluțiile necesare în domeniul drepturilor omului și bunei guvernări. Candidații nominalizați pentru funcția de Ombudsman vor fi audiați de Comisia parlamentară pentru drepturile omului și afaceri publice înainte de ședința de plen în care Ombudsmanul va fi votat.

(...)

(3) O cerere pentru candidatura la funcția de Ombudsman se depune la prezidiul Parlamentului în scris, nu mai devreme de 50 de zile și cu cel mult 40 de zile înainte de expirarea mandatului Ombudsmanului în funcție.

¹⁶ <http://www.tiesibsargs.lv/>

(4) Pentru alegerea Ombudsmanului, prezidiul Parlamentului convoacă o ședință de plen nu mai devreme de 20 de zile și nu mai târziu de 10 zile înainte de expirarea mandatului Ombudsmanului în funcție.

Țările de Jos

Baza legală – [Constituția Țărilor de Jos](#) și [Legea privind statutul Ombudsmanului](#)

[Ombudsman-ul național](#) și-a găsit consacrară în **art.78 lit.a din Constituție**, plasând această instituție în Capitolul 4, după Consiliul de Stat și Curtea de Conturi¹⁷.

Acest articol stipulează următoarele: 1. *Ombudsman-ul național va investiga, la cerere sau din proprie inițiativă, activitatea autorităților guvernamentale centrale și a altor autorități desemnate prin lege.*

2. *Avocatul Poporului și un adjunct al acestuia sunt desemnați de Camera inferioară a Parlamentului pe o perioadă ce va fi stabilită prin lege. Aceștia pot demisiona sau se pot pensiona la împlinirea unei vârste care va fi stabilită prin lege. Aceștia pot fi suspendați sau demisi de Camera inferioară a Parlamentului în cazurile prevăzute de lege. Statutul juridic al acestora este reglementat în celelalte privințe prin lege.*

Statutul Ombudsman-ului național¹⁸ este asemănător celui al deținătorilor de funcții politice. Modul de remunerare este stipulat printr-o lege separată, iar cuantumul salariului este egal cu cel al miniștrilor.

O dovadă a independenței Ombudsman-ului față de Executiv este faptul că el **este numit de către Camera inferioară a Parlamentului**. De asemenea, el depune jurământul în fața președintelui Camerei Reprezentanților (*art.8 din Legea privind statutul Ombudsman-ului*).

Numirea Ombudsman-ului este precedată de recomandarea unei comisii alcătuite din vice-președintele Consiliului de Stat, președintele Curții Supreme de Justiție și președintele Curții de Conturi. ***Ombudsman-ul național este numit pe o perioadă de 6 ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului.***

Legea menționată interzice Ombudsman-ului să dețină alte funcții publice incompatibile cu îndeplinirea atribuțiilor care îi revin sau care contravin imparțialității, independenței și încrederii de care se bucură. În acest sens, Avocatul Poporului nu poate ocupa o funcție electivă într-o instituție publică, o funcție pentru care primește o

¹⁷ <http://www.nationaleombudsman.nl/english/ombudsman/act/nationalombudsmanact.pdf>

¹⁸ http://www.nationaleombudsman.nl/english/ombudsman/the_institution/high_council_of_state.asp

remunerație fixă, nu poate fi membru al unui consiliu de administrație și nici avocat sau notar.

Portugalia

Baza legală – art.23 din [Constituția Portugaliei](#)¹⁹ și [Legea nr.9 din 9 aprilie 1991 privind statutul Ombudsman](#), cu modificările²⁰ și completările ulterioare

Funcțiile, atribuțiile și întinderea acestora apropie **Ombudsman-ul** portughez de modelul scandinav: controlul activității administrative, legitimitatea parlamentară, independența în exercitarea funcțiilor, atribuția de a face recomandări autorităților publice, pentru remedierea ilegalităților și a actelor injuste, precum și sarcina de cooperare cu organismele și serviciile în cauză.

Pe de altă parte, **Ombudsman-ul** ([Provedor de Justica](#)) are putere de inițiativă în materia contenciosului constituțional, în sensul că poate să ceară Curții Constituționale efectuarea unui control al constituționalității legilor.

Prin intermediul procurorului, **Ombudsman-ul** intervine și în domeniul procedurii penale, al procedurii administrative și al nulității clauzelor contractuale abuzive.

În **art.5** din **Legea nr.9/1991** cu modificările ulterioare se prevede că **Ombudsman-ul** este **numit de Parlament** iar funcțiile sale constau în apărarea și promovarea drepturilor și libertăților, păstrarea și legitimarea intereselor cetățenilor și garantarea prin mijloace informale că exercitarea puterilor publice se face conform legii.

În privința numirii sale de către Parlament, aceasta se face cu două treimi din majoritatea membrilor prezenți, iar durata mandatului este de 4 ani, cu posibilitatea reînnoirii o singură dată.

De asemenea, **Ombudsmanul** este independent și inamovibil, iar atribuțiile sale nu vor fi întrerupte înainte de sfârșitul mandatului său, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezenta lege. (**art.7 din Legea nr.9 /1991**)

¹⁹ <https://www.provedor-jus.pt/en/who-we-are/basic-legislation/constitution-of-the-portuguese-republic-extracts/>

²⁰ <http://www.provedor-jus.pt/Ingles/OmbudsmanStatute.htm>

Polonia

Baza legală: [art.208 – art.212 din Constituție](#), [Legea privind Ombudsmanul](#) cu modificările ulterioare

Ombudsmanul polonez²¹ (*Comisarul pentru protecția drepturilor civile*) apără libertățile și drepturile omului specificate în Constituție și în alte acte juridice. Acesta sprijină cetățenii în apărarea libertăților sau a drepturilor lor încălcate de organismele administrației publice.

Comisarul pentru protecția drepturilor civile este autoritatea constituțională de control legal și de protecție a cetățenilor. În activitățile sale, el este parte integrantă și independentă de alte autorități de stat acționând în conformitate cu Constituția Republicii Polonia și cu Legea privind Comisarul pentru drepturile civile din 15 iulie 1987. **Acesta este numit de către Camera Deputaților și aprobat de Senat, pentru un mandat de 5 ani.**

Conform **art. 208 din Constituție**:

- 1. Comisarul pentru protecția drepturilor civile este apărătorul libertăților și drepturilor omului și ale cetățeanului, prevăzute de Constituție și de alte acte normative.*
- 2. Competențele și procedura de lucru ale Comisarului pentru protecția drepturilor civile sunt stabilite prin lege.*

De asemenea, **art.209 din Constituție** arată:

- 1. Comisarul pentru protecția drepturilor civile este numit de Camera Deputaților, cu acordul Senatului, pe o perioadă de 5 ani.***
- 2. Comisarul pentru protecția drepturilor civile nu poate exercita nicio altă funcție, cu excepția celei de cadru didactic în învățământul superior și nici nu poate desfășura vreo altă activitate profesională.*
- 3. Comisarul pentru protecția drepturilor civile nu poate fi membru al unui partid politic sau sindicat și nici nu poate desfășura o activitate publică incompatibilă cu funcția îndeplinită.*

Tot în acest sens, **art.210 din Constituție** prevede că: *în desfășurarea activităților sale, Comisarul pentru protecția drepturilor civile funcționează independent de celelalte organe ale statului și răspunde doar în fața Camerei Deputaților, conform principiilor stabilite prin lege.*

Art.211: *Comisarul pentru protecția drepturilor civile nu poate fi tras la răspundere penală și nici nu poate fi lipsit de libertate decât cu acordul prealabil al Camerei.*

²¹ <http://www.rpo.gov.pl/>

Comisarul pentru protecția drepturilor civile nu poate fi reținut sau arestat, cu excepția cazurilor de flagrant delict, situație în care reținerea acestuia se impune pentru derularea corespunzătoare a procedurilor legale. Președintele Camerei este informat de îndată în privința oricărei rețineri și poate ordona eliberarea imediată a persoanei reținute.

Art.212: *Comisarul pentru protecția drepturilor civile informează anual Camera Deputaților și Senatul în legătură cu activitatea sa și emite rapoarte cu privire la gradul de respectare a libertăților și drepturilor omului și ale cetățeanului.*

Conform **art.3 din Legea privind Ombudsmanul:**

Ombudsmanul este numit de Camera Deputaților (Sejmul polonez) cu acordul Senatului la cererea Mareșalului Camerei Deputaților sau a unui grup de 35 de deputați. Procedura detaliată de nominalizare a candidaților la Ombudsman este definită printr-o rezoluție a Sejmului.

Rezoluția privind numirea Ombudsmanului va fi transmisă imediat de către Mareșalul Camerei Deputaților către Mareșalul Senatului. Senatul adoptă o rezoluție pentru numirea Ombudsmanului în termen de o lună de la data depunerii rezoluției Sejmului. Neadoptarea unei rezoluții de către Senat în termen de o lună înseamnă consimțământul acestuia.

Dacă Senatul refuză să consimtă la numirea Ombudsmanului, Camera Deputaților va numi o altă persoană în funcția de Ombudsman. Ombudsmanul existent își îndeplinește atribuțiile până când noul Ombudsman își preia mandatul.

Potrivit **art.5** din aceeași lege, mandatul Ombudsmanului este de 5 ani, de la data depunerii jurământului înaintea Sejmului. Aceeași persoană nu poate fi Ombudsman pentru mai mult de 2 mandate²².

Spania

Baza legală: [art.54 din Constituție](#), [Legea organică nr.3/1981 privind Ombudsmanul](#) cu modificările ulterioare, [Regulamentul de organizare și funcționare al Avocatului Poporului din 1983](#) cu modificările și completările ulterioare

Art.54 din Constituția spaniolă stabilește că o lege organică reglementează instituția Avocatului Poporului (*Defensor del Pueblo*²³) în calitate de înalt mandatar al Parlamentului, desemnat de acesta să apere drepturile fundamentale; în acest scop, acesta poate supraveghea activitatea administrației și poate face raportări către

²² <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/ustawa-o-rzeczniku-praw-obywatelskich>

²³ <http://www.defensordelpueblo.es/>

Parlament cu privire la aceasta și primește sesizări formulate împotriva organelor administrației publice.

În scopul îndeplinirii acestui mandat constituțional, reglementările privind organizarea și funcționarea Avocatului Poporului, sunt aprobate de comisiile parlamentare ale Congresului și Senatului, la propunerea acestuia și sunt publicate.

Avocatul Poporului este ales prin votul a trei cincimi din membrii Parlamentului, pentru o perioadă de 5 ani. El nu este supus niciunui mandat imperativ, nu primește instrucțiuni de la nicio autoritate, îndeplinind funcțiile sale cu autonomie și bucurându-se de imunitate în timpul exercitării funcției.

Art.2 din Legea organică privind Ombudsmanul prevede că:

1) Ombudsmanul va fi ales de către Adunările Generale pentru o perioadă de 5 ani și se va adresa acestora prin președinții Congresului și respectiv Senatului.

2) O Comisie mixtă a Congresului și Senatului va fi numită pentru desemnarea Ombudsmanului și informarea plenurilor respective de câte ori este necesar.

3) Această comisie se va întruni atunci când va fi convocată în comun de către președintele Congresului și Senatului și pentru a propune candidatul sau candidații pentru funcția de Ombudsman în ședințele de plen ale Camerelor. Hotărârile Comisiei vor fi adoptate cu majoritate simplă de voturi.

4) Odată ce candidatul sau candidații au fost propuși, ședința de plen a Congresului va fi convocată într-o perioadă de cel puțin 10 zile pentru a continua alegerea lor. Persoana care obține votul a trei cincimi din membrii Congresului va fi numită și ulterior, în termen de maximum 20 de zile, va fi ratificată de aceeași majoritate a Senatului.

5) Dacă majoritățile menționate mai sus nu sunt atinse, o nouă sedință a Comisiei va avea loc și, în termen de maximum o lună, și vor fi formulate alte propuneri. În astfel de cazuri, odată ce a fost obținută o majoritate de trei cincimi în Congres, numirea va fi făcută atunci când se va ajunge la majoritatea absolută în Senat.

6) Odată ce Ombudsmanul este numit, Comisia mixtă Congres-Senat se va reuni din nou pentru a-și da acordul pentru numirea adjunctilor propuși de Avocatul Poporului.

Ombudsmanul este asistat de un prim-adjunct și un al doilea adjunct, cărora le poate delega atribuțiile sale și care sunt numiți după obținerea aprobării Parlamentului; împreună cu secretarul general, aceștia constituie *Consiliul de coordonare și regim intern*, ale cărui competențe sunt definite în **art.18 din Regulamentul de organizare și funcționare al Avocatului Poporului**²⁴.

²⁴ <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1983-10613>

Ungaria

Baza legală: [art.30 din Constituție](#), [Legea privind Comisarul pentru drepturile fundamentale](#)

Mandatul și atribuțiile **Comisarului pentru drepturile fundamentale**²⁵ sunt prevăzute de **art.30 din Constituția Ungariei** și se bazează pe *Legea din 2011 privind Comisarul pentru drepturile fundamentale*, cu modificările ulterioare. Comisarul pentru drepturile fundamentale este succesorul legal al Comisarului parlamentar pentru drepturile civile, care asigură o protecție eficientă, coerentă și cuprinzătoare a drepturilor fundamentale, în scopul de a pune în aplicare Constituția Ungariei.

Potrivit **art.30 din Constituție**:

1. *Comisarul pentru drepturile fundamentale desfășoară activități de protejare a drepturilor fundamentale, procedurile în cauză putând fi inițiate de orice persoană.*

2. *Comisarul pentru drepturile fundamentale investighează orice încălcare legată de drepturile omului de care are cunoștință sau dispune investigarea unor astfel de încălcări și inițiază măsuri generale sau specifice în vederea reparării acestora.*

3. **Comisarul pentru drepturile fundamentale și adjuncții acestuia sunt aleși pe o perioadă de 6 ani pe baza voturilor a două treimi din membrii Adunării Naționale.** *Adjuncții protejează interesele generațiilor viitoare și drepturile naționalităților care trăiesc pe teritoriul Ungariei. Comisarul pentru drepturile fundamentale și adjuncții săi nu pot fi membri ai niciunui partid politic și nu se pot angaja în nicio activitate politică.*

4. *Comisarul pentru drepturile fundamentale prezintă Adunării Naționale un raport anual cu privire la activitățile sale.*

5. *Norme detaliate privind Comisarul pentru drepturile fundamentale și adjuncții acestuia sunt stabilite prin lege.*

Potrivit **art.5 din Legea privind Comisarul pentru drepturile fundamentale**, orice cetățean ungar poate candida pentru funcția de Comisar sau de Comisar adjunct, în cazul în care deține o diplomă în drept, cunoștințe teoretice legislative avansate sau cel puțin 10 ani de experiență profesională ori o experiență considerabilă în efectuarea sau supravegherea procedurilor referitoare la drepturile fundamentale și are vârsta de cel puțin 35 de ani.

De asemenea, **alin.(5)** al aceluiași articol prevede că:

Nu poate deveni Comisar pentru drepturile fundamentale sau adjunct al său persoana care – cu 4 ani anteriori propunerii pentru alegerea sa - a fost membru al

²⁵ <http://www.ajbh.hu/>

Parlamentului, membru al Parlamentului European, președinte al Republicii, membru al guvernului, secretar de stat, sub-secretar de stat, membru al unui organ al administrației locale, primar, viceprimar, notar, membru al forțelor armate sau al organelor de aplicare a legii sau angajat al unui partid politic.

Art.6 din aceeași lege menționează că:

(1) Președintele Republicii face o propunere pentru persoana Comisarului pentru drepturile fundamentale între a 90 zi și a 45 zi anterioară expirării mandatului comisarului pentru drepturile fundamentale.

(2) În cazul în care mandatul Comisarului pentru drepturile fundamentale a încetat pentru un motiv specificat la punctele b) - g) din subsecțiunea (1) din secțiunea 16, președintele Republicii va face o propunere pentru persoana Comisarului pentru drepturile fundamentale în termen de 30 de zile de la încetarea mandatului.

(3) Dacă persoana propusă nu este aleasă de Parlament, președintele Republicii va face o nouă propunere în termen de cel mult 30 de zile.

(4) Persoana propusă pentru funcția de Comisar pentru drepturile fundamentale va fi audiată de comisia parlamentară competentă în conformitate cu atribuțiile comisarului pentru drepturile fundamentale.

Conform **art.6** alin.5 din Legea privind Comisarul pentru drepturile fundamentale, **acesta poate fi reales o singură dată.**

Mandatul Comisarului și al adjuncților acestuia este incompatibil cu oricare alt statut din administrația locală, din viața socială sau politică sau cu orice altă profesie remunerată, cu excepția activităților științifice, educative, artistice. Comisarul și adjuncții săi au dreptul la imunitate similar cu cea pentru membrii Parlamentului.

Bibliografie

Resurse Internet:

<http://www.volksanw.gv.at/en/legal-bases> (Austria)

<http://www.volksanw.gv.at/downloads/830d1/va-broschuere-englisch-homepage.pdf>

https://volksanwaltschaft.gv.at/downloads/974v3/AOB_Ombudsman_Act.pdf

<https://www.ombudsman.bg/> (Bulgaria)

<https://www.ombudsman.hr/> (Croatia)

<https://www.ombudsman.hr/wp-content/uploads/2020/06/The-Ombudsman-Act-2.pdf>

<http://www.ombudsmanden.dk> (Danemark)

<http://www.oikeusasiamies.fi/> (Finlandia)

[Défenseur des Droits | « Le Défenseur des droits veille au respect des droits et libertés » - article 71-1 de la Constitution \(defenseurdesdroits.fr\)](#) (Franța)

[Le Défenseur des droits | Défenseur des Droits \(defenseurdesdroits.fr\)](#)

<http://www.difensorecivico.lombardia.it/> (Italia)

<http://raccoltanormativa.consiglio.regione.toscana.it/articolo?urndoc=urn:nir:regione.toscana:legge:2008-02-08;5>

<https://www.synigoros.gr/> (Grecia)

<http://www.tiesibsargs.lv/> (Letonia)

<http://www.nationaleombudsman.nl/english/ombudsman/act/nationalombudsmanact.pdf> (Țările de Jos)

<http://www.provedor-jus.pt/Ingles/OmbudsmanStatute.htm> (Portugalia)

<http://www.rpo.gov.pl/> (Polonia)

<http://www.defensordelpueblo.es/> (Spania)

<http://www.ajbh.hu/> (Ungaria)